مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد
دوره سی و دو، شماره دهم، دی ۱۴۰۳
تاریخ دریافت:۱۴۰۳/۰۸/۲۳
تاریخ پذیرش:۱۴۰۳/۰۹/۰۴

صیانت از حقوق سلامت مردم در استان یزد: اولویت‌بندی چالش‌ها و ارائه راهکار

سعید حسینی[۱و۲]، ولی بهره‌ور[۳]، زهرا نقیبی ندوشن[۴]، سید مسعود موسوی[*۵]

نامه به سردبیر

مقدمه: حق بهداشت یکی از حقوق بنیادین بشر است که شامل دسترسی به خدمات بهداشتی - درمانی، شرایط زندگی مناسب و محیط زیست سالم می‌باشد. در ایران، این حق در قانون اساسی و مستندات کلان به وضوح بیان شده و دولت مسئول ارائه این خدمات به تمامی افراد است. در استان یزد، کمیته صیانت از حقوق مردم در سلامت برای شناسایی چالش‌ها و مشکلات اجرایی در این زمینه تشکیل شده است. این تحقیق به‌منظور شناسایی و اولویت‌بندی مشکلات مرتبط با حقوق سلامت افراد در استان یزد به‌صورت کیفی و کمی اجراء شده است.

واژه‌های کلیدی: حق بر سلامت، یزد، مطالعه کیفی

ارجاع: حسینی سعید، بهره‌ور ولی، نقیبی ندوشن زهرا، موسوی سید مسعود. **صیانت از حقوق سلامت مردم در استان یزد: اولویت بندی چالش‌ها و ارائه راهکار**. مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد ۱۴۰۳؛ ۳۲ (۱۰): ۸۲-۸۲۷۹.

۱- مرکز مدل سازی داده‌های مراقبت‌های بهداشتی، گروه آمار زیستی و اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهیدصدوقی، یزد، ایران.
۲- گروه اپیدمیولوژی، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی ایران، تهران، ایران.
۳- گروه سالمندشناسی، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران.
۴- دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.
۵- مرکز تحقیقات مدیریت و سیاستگذاری سلامت، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.
*(نویسنده مسئول)؛ تلفن: ۰۹۱۲۵۴۷۴۳۹۷، پست الکترونیکی: m.mousavihp93@gmail.com، صندوق پستی:۸۸۷

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i10.17412]

نامه به سردبیر

حق بر سلامت یکی از حقوق اساسی بشر است که بر اساس آن، هر فرد باید بتواند به بالاترین سطح قابل دستیابی از سلامت جسمی و روانی دست یابد. این حق شامل دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی، شرایط مناسب زندگی مانند آب سالم، تغذیه کافی، و محیط زیست سالم است. حق بر سلامت تنها به معنای حق درمان نیست، بلکه شامل پیش‌نیازهای زندگی سالم و بدون تبعیض نیز می‌شود و بر دسترسی، کیفیت، و برابری در بهره‌مندی از خدمات سلامت تأکید دارد (۴-۱). در ایران، حق بر سلامت در اصول متعددی از قانون اساسی و اسناد بالادستی کشور مورد تأکید قرار گرفته است. بر اساس اصل ۲۹ قانون اساسی، دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی به‌عنوان حقی همگانی شناخته شده و دولت موظف است از طریق بیمه و دیگر روش‌ها، امکانات لازم را برای برخورداری همگان از این خدمات فراهم سازد. هم‌چنین اصل ۴۳ بر تأمین نیازهای اساسی شهروندان، از جمله بهداشت و درمان، تأکید دارد. افزون بر این، برنامه‌های توسعه پنج‌ساله کشور، مانند برنامه ششم توسعه، بر گسترش نظام سلامت و کاهش هزینه‌های درمانی برای خانوارها تأکید داشته‌اند. سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی نیز با هدف تضمین رفاه و دسترسی عادلانه به خدمات بهداشتی، به ارتقاء سطح سلامت و کیفیت زندگی مردم ایران توجه ویژه‌ای دارند (۵،۶). در حوزه بین بخشی و درون بخشی حوزه سلامت، کمیته صیانت از حقوق مردم در سلامت ذیل دبیرخانه سلامت و امنیت غذایی استان به منظور رفع نواقص اجرایی و رعایت قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای تعریف شده برای تحقق اهداف سلامت، شناسایی چالش‌ها و موانع اجرایی در راستای استقرار برنامه‌های سلامت محور در استان و افزایش ضمانت اجرایی برای مصوبات سلامت و امنیت غذایی در استان تشکیل می‌گردد. نظر به نقش کلیدی کمیته یاد شده در استخراج و رتبه‌بندی مسائل حوزه سلامت این مطالعه با هدف شناسایی و اولویت‌بندی مسائل مرتبط با صیانت از حقوق مردم در سلامت استان یزد به شکل کمی و کیفی انجام شده است. پژوهش در بخش کیفی به شکل مطالعه موردی انجام شد. نمونه‌گیری به شکل هدفمند از خبرگان و متخصصین شامل اعضای هیئت رئیسه دانشگاه، شورای هماهنگی (ترکیبی از اساتید دانشگاه، مدیران ادارات دولتی، روسای شبکه بهداشت و درمان و اعضای کمیته صیانت از حقوق مردم در سلامت) و منتخب گروه های مردمی انجام شد. روش جمع‌آوری داده‌ها به صورت بحث گروهی و مصاحبه نیمه‌ساختارمند بود و پس از استخراج چالش‌ها و موضوعات، برای اولویت‌بندی از یک فرم نمره‌دهی (بر اساس فراوانی، شدت، فوریت و وجود مداخله برای مسئله و خواست اجتماعی) استفاده شد که توسط افراد مشارکت‌کننده در تحقیق تکمیل گردید. تحلیل داده‌ها در بخش کیفی با روش تحلیل محتوا با نرم افزار MAXQDA 20 انجام شد و چالش‌ها با نرم‌افزار IBM SPSS Statistic 26 بر اساس میانگین وزن‌دهی شده (اعضای هیئت رئیسه (ضریب ۰/۳)، شورای هماهنگی (ضریب ۰/۳)، گروه‌های مردمی (ضریب ۰/۴)) رتبه‌بندی شدند. در مجموع ۲۸ اولویت از تجزیه و تحلیل بخش کیفی استخراج گردید. در ادامه نتایج رتبه‌بندی نشان داد ازدیاد سگ‌ها و گربه‌های ولگرد در سطح شهرها و روستاهای استان؛ نظارت در مورد رعایت ممنوعیت به‌کارگیری اتباع غیرمجاز و بیگانه در واحد های عرضه و تولید مواد غذایی؛ چالش‌های مرتبط با پایش و نمونه‌برداری مواد خوراکی (شیر خام، محصولات کشاورزی، آرد و نان و ...)؛ کنترل آلودگی هوا و ریزگردهای حاصل از فعالیت صنایع و معادن مسیر مهریز عقدا و بازدارنده نبودن احکام قضایی جهت الزام کارفرمایان در رفع نواقص بهداشتی، پنج اولویت مهم از نگاه متخصصین امر بود. بر اساس یافته‌های مطالعه کنترل آلودگی هوا، مدیریت حیوانات ولگرد، و بهبود نظارت بر سلامت مواد غذایی برای حفاظت از سلامت عمومی به اقدامات فوری و برنامه‌ریزی‌شده نیاز دارند. پیشنهاد می‌شود با تقویت ضمانت‌های اجرایی در قوانین بهداشتی، به‌ویژه از طریق بازنگری و ارتقاء احکام قضایی مرتبط، نظارت بر محیط‌های صنعتی و خدمات غذایی افزایش یابد و همکاری بین‌بخشی میان نهادهای دولتی و محلی برای بهبود شرایط زیست‌محیطی و بهداشتی به‌کار گرفته شود تا شرایط عادلانه‌تری برای بهره‌مندی از خدمات سلامت فراهم آید.

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i10.17412]

CC BY-NC 4.0

References:

1-Binagwaho A, Mathewos K. ***The Right to Health: Looking beyond Health Facilities***. Health Hum Rights 2023; 25(1): 133-5

2-Meier BM, Gostin LO. ***Human Rights for Health Across the United Nations.*** Health Hum Rights 2019; 21(2): 199-204

3-Alekajbaf H. ***Concept and Situation of Rights to Health Under the International Human Rights Bills***. MLJ 2013; 7(24): 139-70. [Persian]

4-Aslani S, Seyed Mousavi MS, Hajipour Kondroud A. ***The Position of the Right to Health in the Constitution of the World Health Organization (WHO) and the Challenges of this Organization in Guaranteeing Health Rights.*** Medical Law Journal 2023; 17(58): 105-23. [Persian]

5-Abbasi M, Rezaee R, Dehghani G. ***Concept and Situation of the Right to Health in Iran Legal System.*** MLJ 2014; 8(30): 183-99. [Persian]

6-Rostami S, Jafari A, Rostami S. ***The Concept and Status of the Right to Health in Iran and Internationally (with Emphasis on Citizenship Rights and Covid 19).*** MLJ 2021; 15(56): 57-73.[Persian]

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i10.17412]

CC BY-NC 4.0

Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences
Vol 32| NO 10 | Jan 2025

Received: 13 Nov 2024
Accepted: 24 Nov 2024

Protecting Public Health Rights in Yazd Province: Prioritizing Challenges and Solutions

Saeed Hosseini[1,2], Vali Bahrevar[3], Zahra Naqibi Nodoushan[4], Seyed Masood Mousavi[†5]

Letter to editor

Introduction: The right to health is one of the fundamental human rights, which includes access to healthcare services, suitable living conditions, and a healthy environment. In Iran, this right is clearly stated in the Constitution and key documents, and the government is responsible for providing these services to all individuals. In Yazd Province, a committee for the protection of people's rights in health has been established to identify the challenges and implementation problems in this area. This research has been conducted qualitatively and quantitatively to identify and prioritize issues related to individuals' health rights in Yazd Province.

Keywords: right to health, Yazd, qualitative study

Citation: Hosseini S, Bahrevar V, Naqibi Nodoushan Z, Mousavi S.M. **Protecting Public Health Rights in Yazd Province: Prioritizing Challenges and Solutions.** J Shahid Sadoughi Uni Med Sci 2025; 32(10): 8279-82.

[Downloaded from jssu.ssu.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: 10.18502/ssu.v32i10.17412]

[1]Center for Healthcare Data Modeling, Department of Biostatistics and Epidemiology, School of Public Health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

[2]Department of Epidemiology, School of Public Health, Iran University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

[3]Department of Aging, University of Social Welfare and Rehabilitation Sciences, Tehran, Iran.

[4]Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

[5]Department of Health Management and Economics, Health Policy and Management Research Center, School of Public Health, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran.

***Corresponding author: Tel:** 09125474397**, email:** m.mousavihp93@gmail.com

CC BY-NC 4.0